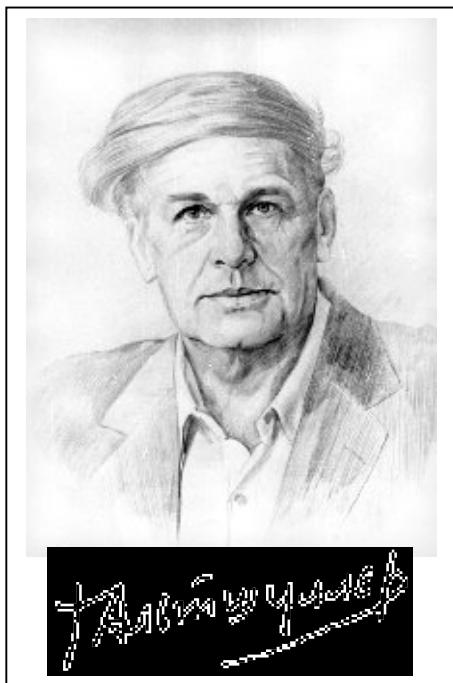

THẦY GENRIKH SAULOVICH ALTSHULLER: TIÊU SỬ VÀ SỞ NGHIỆP

Thầy Genrikh Saulovich Altshuller sinh ngày 15.10.1926 tại Taskent, thủ phủ nước Cộng hòa xã hội Việt Uzbekistan thuộc Liên Xô trước đây. Sau nội chiến Thầy chuyển sang sống ở Baku, thủ phủ nước Cộng hòa xã hội Việt Azerbaidgian. Năm 14 tuổi khi còn là học sinh trung học, Thầy đã có trong tay vài Bằng sáng chế (patent). Từ năm 1946, Thầy đã nung nấu những ý tưởng như tiên xây dựng một lý thuyết giúp bất kỳ người bình thường nào cũng có thể làm các sáng chế mà sau này Thầy đặt tên là "**Lý thuyết giải các bài toán sáng chế (TRIZ)**". Thầy có một thời gian phục vụ quân đội làm chuyên viên về patent thuộc hạm đội Caspian (Lý Hải). Thầy tốt nghiệp Đại học công nghiệp (sau đó tên là Đại học dầu

đốt và hóa học). Thầy và người bạn của Thầy là ông R. Shapiro đã cùng nhau thực hiện nhiều sáng chế Năm 1949, nhận tìm ra công thức một loại thuốc nổ cực mạnh, hai người viết thư thông báo trực tiếp cho lãnh tụ Stalin với mong muốn giúp quân đội xã hội Việt một phòng tuyến mạnh mẽ chế tạo vũ khí và phòng thủ nữa ra một số kiến nghị nội với hoạt động sáng tạo sáng chế ở Liên Xô Do sự "hiểu lầm", hai người bị vu cáo là có âm mưu nhằm bom hàng không và bị xử tù 25 năm. Năm 1954, sau khi Stalin chết, hai ông được trả tự do và được khôi phục lại danh dự. Trở về Baku, Thầy Altshuller có một thời gian làm nhà báo, trong khi vẫn theo đuổi công việc nghiên cứu xây dựng TRIZ. Công trình như tiên về TRIZ Thầy và ông Shapiro công bố trên tạp chí "*Các vấn đề tâm lý học*" (số 6, năm 1956) có nhan đề "**Về tâm lý học sáng tạo sáng chế**". Trong bài báo này, các tác giả lần đầu tiên đưa ra một cách tiếp cận mới mang tính cách mạng: *Sáng tạo sáng chế làm thay đổi các hệ thống kỹ thuật mà các hệ thống này phát triển theo các quy luật khách quan nhất định, không phụ thuộc tùy tiện vào tâm lý chủ quan của các nhà sáng chế Do vậy, càng có thể nâng cao năng suất và hiệu quả quá trình sáng tạo sáng chế khi nhà sáng chế nắm vững các quy luật phát triển khách quan nội và biết điều khiển tâm lý chủ quan của mình theo chúng.*

Sau này, ông R. Shapiro di cư sang Israel, còn mình Thầy Altshuller tiếp tục các công việc liên quan đến TRIZ. Năm 1968 Thầy Altshuller công tác với

Hội đồng trung ương Hiệp hội toàn liên bang các nhà sáng chế và hội lý học Liên Xô (VOIR) thành lập Phòng thí nghiệm các phương pháp sáng chế (OLMI), năm 1971 - Trường sáng tạo sáng chế (Public Institute of Inventive Creativity). Thầy trực tiếp giảng dạy hai khóa tại Trường nói trên: khóa 1971-1973 và 1973-1975. Sau này do bất đồng quan niệm và không chịu nộp số quan liêu của các quan chức Hiệp hội, Thầy chấm dứt số công tác với hội. Từ này Thầy chủ yếu truyền bá TRIZ thông qua các khóa do chính Thầy mở do các môi môi và qua các cuốn sách Thầy hoặc Thầy cùng các học trò viết. Đến những năm 80, hàng trăm thanh phố ở Liên Xô đã có các Trường, Trung tâm, Câu lạc bộ hoặc nhóm giảng dạy TRIZ. Hiệp hội TRIZ (TRIZ Association) được thành lập năm 1989 và Tạp chí TRIZ (Journal of TRIZ) bằng tiếng Nga ra đời năm 1990. "**Phong trào TRIZ**" (**TRIZ movement**) hình thành và phát triển lúc này bên trong Liên Xô sau này lan ra các nước xã hội chủ nghĩa khác (TRIZ bắt đầu dạy ở Việt Nam từ năm 1977) và phương Tây.

Mỹ du nhập TRIZ từ năm 1991. Hội nhanh chóng nhận thấy đây là "**Công nghệ mới mang tính cách mạng nước ngoài và nước Mỹ**" (**TRIZ is a revolutionary new technology being introduced in the United States**) và "**tin rằng điều này sẽ làm tăng và thúc đẩy cạnh tranh của nước Mỹ trong nền kinh tế toàn cầu dựa trên kiến thức đang xuất hiện**" (**in the belief that it will enhance our country's competitive position in the emerging knowledge - based global economy**). Kết quả của chờ đợi này 10 năm hội này học TRIZ, lời kêu gọi chuyển gia TRIZ của Liên Xô dịch các sách TRIZ từ tiếng Nga sang tiếng Anh, tôi xuất bản tạp chí TRIZ riêng (TRIZ - Journal) từ tháng 11 năm 1996, thành lập TRIZ Institute (ở California), Altshuller Institute (ở Massachussets), TRIZ University... Hiện nay khá nhiều các công ty nổi tiếng sử dụng TRIZ để giải quyết các vấn đề của mình như: 3M, General Motors, Ford, BMW, Mobil Oil, Amoco Oil, Kodak, Motorola, Procter & Gamble, Intel, Siemens, Texas Instruments, U.S. Air Force, NASA... TRIZ còn nước ngoài và các trường đại học ở Mỹ như: Florida Atlantic University, Wayne State University, University of Michigan, University of Connecticut, Massachussets Institute of Technology (MIT), North Carolina State University, California Institute of Technology's Industrial Relations Center,... Nhiều nước khác như Anh, Đức, Thụy Điển, Tây Ban Nha, Israel, Phần Lan, Hàn Lan, Mexico, Úc, Pháp (du nhập TRIZ từ năm 1996), Nhật Bản (du nhập TRIZ từ năm 1997), Hàn Quốc cũng ngày càng quan tâm TRIZ nhiều hơn. Các bản có nhiều kiến thức và Internet, có thể sử dụng danh sách này các trang web, nước này trong số 2 này để có nước nhiều thông tin hơn về TRIZ trên thế giới.

Từ năm 1986, mặc dù sức khỏe sút giảm rồi rồi, chờ đợi đến năm 1991, tình hình trở lại, an ninh ở Baku (miền Nam Liên Xô) trở nên lo ngại, Thầy và gia đình phải chuyển nhiều ngàn cây số lên ở thành phố Petrozavodsk thuộc nước Cộng hòa tự trị Karelia (miền Bắc Liên Xô). Thầy Altshuller vẫn tiếp tục làm việc. Thầy không thể phát triển tiếp TRIZ mà còn bối rối này đặt nên mong

cho những lý thuyết rộng hơn: Lý thuyết tổng quát về tư duy minh (viết tắt theo tiếng Nga là OTSM) và Lý thuyết phát triển nhận thức sáng tạo (TRTL).

Thầy Altshuller còn lại nhà và viết truyện khoa học viễn tưởng với truyện đầu tiên năm 1957. Nhiều công nghiệp của Thầy trong lĩnh vực này nhận được: ***các truyện khoa học viễn tưởng của Altshuller mang tính trí tuệ cao, năm nào các yutông bắt gặp nhiều yutông vượt thời gian hàng chục nghìn hàng trăm năm và cuối cùng vì vậy không phải để nói với những người chưa muốn nói về giải trí.*** Khi viết truyện khoa học viễn tưởng hoặc TRIZ cho thiếu niên, thì những Thầy thông thạo bút hiệu là Altov.

Thầy Altshuller mất lúc 5g30 chiều (giờ địa phương) ngày 24.09.1998 tại Petrozavodsk, Liên bang Nga và được an táng tại Nghĩa trang danh dự của nước Cộng hòa Karelia lúc 2 giờ chiều ngày 29.09.1998. Di sản Thầy để lại là hàng trăm ngàn học trò (hiệu theo nghĩa rộng) trên khắp thế giới, hàng chục quyển sách, hàng trăm bài báo về TRIZ, OTSM, TRTL và hàng trăm truyện khoa học viễn tưởng. Thầy không chỉ là nhà sáng chế xuất sắc, nhà nghiên cứu mang tính cách mạng, mà phải là một lĩnh vực lâu nay được coi là huyền bí (lĩnh vực sáng tạo), nhà văn viết truyện khoa học viễn tưởng với một phong cách độc đáo, người tài giỏi và dẫn dắt "phong trào TRIZ" mà Thầy còn là một người sáng tạo, hết sức chu đáo, hào hiệp với những người khác, suốt đời theo đuổi mục đích giúp mọi người trong nhân loại có những công cụ cần thiết để thực hiện một cách tốt nhất quyền mà tôi nhận trao cho mọi người: quyền được sáng tạo. Các công cụ Thầy tìm ra và để lại cho mọi người không phải là ít: 40 thủ thuật (nguyên tác) cơ bản và Bảng số dùng chung để khác phục mẫu thuẫn kỹ thuật, 76 chuẩn, 11 biện pháp mẫu khác phục mẫu thuẫn và lý phương pháp mô hình hóa bài toán bằng những người ty hon (MBN)... và các biệt là ARIZ. Thầy mất thì để lại biệt bao thông tin cho những người học Thầy, biệt Thầy trực tiếp hoặc gián tiếp. Nên nay có nhiều người nên ghi lại ngay 15.10 (ngày sinh của Thầy) làm Ngày của những người TRIZ, lấy tên Thầy đặt cho Hiệp hội TRIZ quốc tế (International TRIZ Association) và thành lập Bảo tàng Altshuller.

Phan Dũng

Mời các bạn xem thêm những lời ca ngợi công đức Thầy Altshuller đăng trong Báo tổng TSK số 1/1999 và bài "***Tôi nhớ học Thầy Genrikh Saulovich Altshuller***" của TS. Phan Dũng sẽ đăng trong số 3/1999.

